ВІДГУК

Офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента Савенкової Людмили Василівни на дисертацію Чуканової Світлани Олександрівни «Професійна підготовка фахівців із бібліотекознавства та інформології у системі вищої освіти США», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Дисертація Чуканової Світлани Олександрівни «Професійна підготовка фахівців із бібліотекознавства та інформології у системі вищої освіти США» присвячена дослідженню організаційно-методичних засад професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у системі вищої освіти США з метою модернізації професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Україні.

Сучасне інформаційне суспільство ставить нові вимоги до застосування та розповсюдження інформації у контексті використання нових інформаційних технологій, впливаючи на роль бібліотек як установ, що надають доступ громадянам до інформаційних ресурсів, інформаційні послуги, здійснюють інформаційний супровід різних видів людської діяльності, що порушує питання розширення кола повноважень фахівців інформаційної, бібліотечної та архівної справи. За умов зростання вимог до задоволення інформаційних потреб суспільства, інформаційного супроводу науково-дослідної діяльності особливе зацікавлення викликає зарубіжний досвід у модернізації професійної підготовки фахівців інформаційно-бібліотечної галузі.

На нашу думку, актуальність досліджуваної проблеми, її методологічна і теоретична основа мають в дисертації належне обґрунтування, аргументацію і конкретизацію. Актуальність дисертації полягає в тому, що Чукановою С. О. вперше досліджено організаційно-методичні засади професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у системі вищої освіти США, а саме: структуру, яка включає: бібліотечні школи при коледжах із чотирирічним терміном навчання та при університетах; зміст, який охплює такі основні

бібліотекознавчі дисципліни: «Менеджмент інформаційних ресурсів», «Довідково-бібліографічне обслуговування»; інформологічні дисципліни: «Інформологія», «Інформаційна архітектура»; форми організації професійної підготовки, які включають: семінари, лекції та практичні заняття; забезпечення професійної мобільності фахівців із бібліотекознавства та інформології, яке визначається здатністю працювати на посадах різного рівня в межах бібліотечно-інформаційної установи або мережі. Чуканова Світлана Олександрівна вперше ввела до українського освітнього простору маловідомі терміни та поняття, що стосуються професійної підготовки бібліотечно-інформаційних працівників: «бібліотекознавство та інформологія» (Library and Information Science), як неподільна науково-освітня дисципліна, що складається з «бібліотекознавства» (Library Science) та «інформології» (Information Science), на основі яких базується поняття «фахівець із бібліотекознавства та інформології», що означає особу, яка обслуговує будь-яку інформаційну установу, виконуючи функції зі збереження, упорядкування та розповсюдження інформаційних ресурсів, дотримується кодексу етики бібліотечного працівника, дбає про захист персональних даних користувачів бібліотек.

У роботі переконливо показано наукову новизну, практичне і теоретичне значення результатів дослідження, одержаних здобувачем. Одержанню достовірних і обґрунтованих результатів сприяло застосування відповідного наукового інструментарію, який складається із вдало підібраних автором методів наукового пізнання.

У процесі дослідження Чуканова Світлана Олександрівна використала комплекс теоретичних (аналіз, синтез, узагальнення документальних та науково-педагогічних джерел, абстрагування, конкретизацію та систематизацію теоретичних положень, порівняльний аналіз), емпіричних (вивчення досвіду професійної підготовки фахівців бібліотечно-інформаційної галузі у США; документації, яка характеризує освітній процес в США для вивчення змісту професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у США) методів.

На особливу увагу заслуговує широка апробація матеріалів дослідження під час участі у численних міжнародних, регіональних та всеукраїнських конференціях та інших наукових заходах. Результати дослідження висвітлені у 36 публікаціях, з яких 16 – одноосібні.

У дисертації, зміст якої складається з трьох розділів, збалансовані теоретичні та прикладні складові, які підпорядковані реалізації основних завдань дослідження. У першому розділі дисертації проаналізовано сутність базових понять дослідження, здійснено історико-педагогічний аналіз розвитку та модернізації професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у США; охарактеризовано професійну підготовку фахівців із бібліотекознавства та інформології у США як таку, що із самого початку мала практичний характер, елементи дослідження до якої були привнесені до лише у XX столітті. Оскільки найперші навчальні програми із бібліотекознавства проводились на базі академічних або публічних бібліотек, студенти навчались практично застосовувати набуті теоретичні знання в традиціях американського прагматизму. Дисертанткою підкреслюється, що фахівці бібліотечної галузі та інформаційних послуг повинні чітко орієнтуватись у насиченому інформаційному просторі та бути інформаційно-технологічно компетентними, аби мати змогу допомогти користувачам бібліотек та інформаційних центрів у здійсненні інформаційного пошуку необхідних матеріалів. Наголошується, що швидкий темп розвитку інформаційних ресурсів спонукає сучасне суспільство до вироблення нових стратегій управління та аналізу інформації, що прискорює розвиток інформаційної інфраструктури та її основних елементів.

У другому розділі дисертанта розглянула структуру та зміст професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у США, проаналізувала форми організації професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у США. Зосередила увагу на дослідженні спрямованості професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології на забезпечення їх професійної мобільності, визначила сучасні

тенденції професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у США.

Третій розділ дисертації містить порівняння освітніх підходів до професійної підготовки майбутніх фахівців бібліотечної справи в Україні та США із застосуванням обраних авторкою критеріїв. При обгрунтуванні напрямів використання досвіду США у модернізації професійної підготовки фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Україні дисертантка визначає, що елементи професійної підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології у США частково можуть бути застосовані у професійній підготовці фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи в Україні.

Дисертантка пропонує посилити зміст навчання фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи за рахунок включення таких дисциплін (тематичних модулів): «Інформаційно-пошукова поведінка», «Інформаційна архітектура», «Інформаційне структурування із використанням XML», «Адміністрування комп'ютерних мереж», «Дизайн метаданих», «Взаємодія штучного інтелекту та людини», «Принципи роботи довідкової служби в режимі он-лайн».

Можна передбачити, що матеріали дослідження будуть застосовуватись у системі підготовки фахівців із бібліотекознавства та інформології для слухачів курсів підвищення кваліфікації бібліотечних працівників та післядипломної освіти; в процесі проведення круглих столів, наукових дискусій та інших заходів, присвячених питанням модернізації професійної освіти із застосуванням зарубіжного досвіду на теренах України, а також слугуватисмуть як приклад для створення робочих програм з навчальної дисципліни «Бібліотекознавство та інформологія».

Позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження і його результати, вважаємо за необхідне зупинитися на деяких питаннх, що вимагають пояснень і уточнень, а саме:

1. На нашу думку, дисертанткою не зовсім чітко розмежовані поняття «інформатики» та «інформології».

2. На наш погляд, не вписується у основний текст згадування у першому розділі термінів «бібліометрія» та «наукометрія».

3. У другому розділі дисертанткою розглядається питання підготовки за спеціальністю «бібліотечний технічний асистент» (LTA, Library Technical Assistant), однак, фахівці за цією спеціальність не віднесені до базових понять.

4. У третьому розділі за доцільне було б уніфікувати розкриття структури дисциплін запропонованих для включення до змісту навчання (деякі – детально розписані, інші – лише перераховані).

5. У списку використаної літератури зустрічаються незначні огріхи у бібліографічних описах.

Висловлені зауваження не є принциповими, не знижують теоретичної і практичної значущості роботи і не впливають на позитивну оцінку даного дослідження.

Аналіз роботи, автореферату та публікацій С. О. Чукапової дає підстави зробити наступний

ВИСНОВОК

Дисертаційне дослідження на тему «Професійна підготовка фахівців із бібліотекознавства та інформології у системі вищої освіти США» подане на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук дає підставу оцінювати його як самостійно виконану завершену наукову роботу, що містить науково обґрунтовані результати, які мають важливе значення для подальшого розвитку теорії і практики професійної педагогічної освіти. Актуальність теми, обсяг наданого в дослідженні матеріалу, наукова новизна роботи та її практичне значення демонструє наукову і професійну зрілість автора. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації. У авторефераті основні положення дисертації викладені повно й докладно.

Можна стверджувати, що дисертаційна робота Чуканової Світлани Олександрівни цілком відповідає встановленим вимогам та «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою КМУ № 567 від 24.07.2013, зі змінами, внесеними Постановою КМУ № 656 від 19.08.2015 та Постановою КМУ № 1159 від 30.12.2015, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офційний опонент,
кандидат наук, доцент, доцент кафедри
інформаційних систем і технологій,
директор Наукової бібліотеки Національного
педагоічного університету
імені М. П. Драгоманова Л. В. Савенкова